

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
k rukám ing. Moniky Němečkové
stárostky SH ČMS
Římská 2135/45
120 00 Praha 2

V Praze dne 12. února 2023

Věc: Práva a povinnosti při nakládání s majetkem SDH

K Vaší žádosti o vyjádření k právům a povinnostem statutárního zástupce při správě majetku spolku, který je „skutečným majitelem“ podle zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, podávám následující právní výklad:

I.

Evidence skutečných majitelů podle zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, je informačním systémem veřejné správy, kterým jsou do českého právního řádu zapracovány příslušné předpisy Evropské unie. Vymezení skutečného majitele má sloužit ke zjištění, která osoba 1) může přímo či nepřímo získávat více než 25% z celkového majetkového prospěchu tvořeného při činnosti nebo likvidaci právnické osoby a tento prospěch dále nepředává („koncový příjemce“ podle § 3 zákona č. 37/2021 Sb.); 2) má podíl na hlasovacích právech, který významně přerušuje podíly na hlasovacích právech ostatních osob, zejména je-li větší než 25%, nebo je fyzickou osobou, která je členem statutárního orgánu („osoba s koncovým vlivem“ ve smyslu §§ 4 a 5 zákona č. 37/2021 Sb.). Tento zákon však nijak neupravuje práva a povinnosti při nakládání s majetkem spolku. Rozhodně nelze na základě zákona o evidenci skutečných majitelů dovozovat pro člena statutárního orgánu spolku „absolutní právo nakládat s majetkem“. Dokonce i jediný společník společnosti s ručením omezeným musí při nakládání s majetkem „své“ společnosti jednat v souladu se zákonem a se zakládací listinou/společenskou smlouvou společnosti. Nadto v případě SH ČMS a jeho pobočných spolků jsou členové statutárních orgánů „skutečnými majiteli“ evidentně na základě zákonné fikce.

II.

Práva a povinnosti statutárního orgánu a člena statutárního orgánu spolku jsou upravena v občanském zákoníku, a to jak v jeho obecných ustanoveních (§ 151 a násl. obč. zákoníku, zejména § 159 - § 167), tak v jeho oddílu 2 a pododdílu 2 – Spolek, **ve stanovách SH ČMS**, a dále v interních předpisech SH ČMS (Organizační řád), popř. interních předpisech pobočných spolků.

Předpokládám, že platné stanovy SH ČMS a interní předpisy má každý pobočný spolek k dispozici a pokud ne, může si je v případě potřeby kdykoliv vyhledat na www.dh.cz.

Pro lepší seznámení s problematikou práv a povinností členů statutárního orgánu při správě majetku právnické osoby uvádím některá vybraná ustanovení zákona č. 89/2013 Sb., občanský zákoník.

Podle ustanovení § 152 občanského zákoníku

- (1) Právnická osoba si tvoří orgány o jednom členu (individuální) nebo o více členech (kolektivní).
- (2) Fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána (dále jen „člen voleného orgánu“), musí být plně svéprávná. To platí i pro zástupce právnické osoby, která je sama členem voleného orgánu jiné právnické osoby.
- (3) Týká-li se hlavní činnost právnické osoby nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností a není-li hlavním účelem právnické osoby podnikání, může zakladatelské právní jednání určit, že členem voleného kolektivního orgánu právnické osoby může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností.

Podle platných stanov SH ČMS je **statutárním orgánem SH ČMS (hlavního spolku) výkonný výbor**, jedná se tedy o statutární orgán kolektivní. **Starosta SH ČMS** je členem výkonného výboru a podle čl. 43 bodu 1 a) je **představitelem SH ČMS**. Řídí jednání výkonného výboru, předsedá mu (v jeho nepřítomnosti náměstek starosty) a při rozhodování je v případě rovnosti hlasů starostův hlas rozhodující.

Statutárním orgánem pobočných spolků - KSH, OSH a SDH – je starosta, jedná se tedy o statutární orgán individuální.

V § 159 odst. 1 občanského zákoníku je jasně stanoveno:

„Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.“

Z toho vyplývá, že každá **osoba vykonávající funkci statutárního orgánu** nebo člena kolektivního statutárního orgánu **je za její výkon osobně odpovědná**, a to jako fyzická osoba. Při výkonu funkce statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu se může úmyslně či z nedbalosti dopustit nejen trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 a § 221 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), ale i dalších trestných činů uvedených v trestním zákoníku, např. podvodu (§ 209), pojistného, úvěrového či dotačního podvodu (§ 210, 211 a 212), poškození věřitele (§ 222) či zvýhodnění věřitele (§ 223), způsobení úpadku (§ 224), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240), neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241), zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254) a dalších.

Podle ustanovení § 163 občanského zákoníku „Statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby“. Zakladatelským právním jednáním jsou v případě SH ČMS a jeho organizačních jednotek/pobočných spolků stanovy SH ČMS v platném znění.

Podle § 164 občanského zákoníku

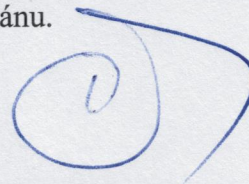
- (1) Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech.
- (2) Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové právnickou osobu zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové

statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání.

Podle **§ 166 odst. 2** „Omezení zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby má účinky vůči třetí osobě, jen muselo-li jí být známo.

Důležité pro výkon funkce člena statutárního orgánu je rovněž ustanovení **§ 167** občanského zákoníku, podle něhož „Právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, které se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný její zástupce vůči třetí osobě.“

Je tedy třeba při přijetí funkce statutárního orgánu zvážit své osobní znalosti a schopnosti potřebné pro výkon této funkce a při vlastním výkonu funkce a při nakládání s majetkem pobočného spolku popř. s majetkem svěřeným hlavním spolkem či pronajatým postupovat uvážlivě, pečlivě, s péčí řádného hospodáře, v souladu s občanským zákoníkem a dalšími právními předpisy ČR a s platným zněním stanov SH ČMS a v případě pochybností při rozhodování vyhledat radu odborníků. Porušení těchto zásad může mít dopad na fyzickou osobu vykonávající funkci statutárního orgánu, a to nejen v oblasti trestněprávní, ale i ve formě povinnosti k náhradě škody způsobené při výkonu funkce statutárního orgánu.

JUDr. Zdenka Čížková
advokát